

Obsah

PŘEDMLUVA	11
ÚVODEM	13
1. POZITIVNÍ VÝCHOVA JAKO VÝSLEDEK SPOJENÍ TEORIE S PRAXÍ	18
Teze k zapamatování:	23
Podněty k zamyšlení a diskusi:	23
2. VÝCHOVA V PODMÍNKÁCH DEMOKRACIE	24
Přehled: Charakteristické znaky různých výchovných stylů učitele	25
Teze k zapamatování:	29
Podněty k zamyšlení a diskusi:	29
3. RUŠIVÉ CHOVÁNÍ Z POHLEDU INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGIE	30
3.1 Základní aspekty chování	31
3.2 Negativní sebehodnocení a jeho příčiny	32
Teze k zapamatování:	35
Podněty k zamyšlení a diskusi:	35
Přehled: cíle a formy rušivého chování	36
4. VYUŽITÍ INDIVIDUÁLNÍ PSYCHOLOGIE VE VÝUKOVÉ INTERAKCI	37
4.1 Rozpoznání finality nápadného resp. rušivého chování	38
4.2 Reakce na nápadné respektive rušivé chování	38
4.2.1 Vynucení pozornosti	39
4.2.2 Boj o moc	40
4.2.3 Odplata či msta	41
4.2.4 Dokázání neschopnosti	42
4.3 Shrnutí	43
Důležitá úloha učitele: podpora pozitivního sebehodnocení žáka	47
Teze k zapamatování:	48
Podněty k zamyšlení a diskusi:	49
5. PODPORUJÍCÍ KOMUNIKACE	50
5.1 Komunikace a potřeby dítěte	50
5.2 Podporující odpovědi	51
5.3 Sebejistota a odvaha učitele	53
Teze k zapamatování:	54
Podněty k zamyšlení a diskusi:	55
5.4 Výchovávání pozitivních pocitů	56
Rozvoj schopnosti učitele šířit pozitivní emoce ve třídě	58
Teze k zapamatování:	59
Podněty k zamyšlení a diskusi:	60
5.5 Komunikace s rodiči žáků	61
5.5.1 Smysl rozhovoru s rodiči	61

5.5.2 Praktické aspekty vedení rozhovoru s rodiči	62
Příliš přísní respektive příliš poddajní rodiče	63
Rozzlobení rodiče	64
Problém domácích úkolů	64
Teze k zapamatování:	66
Podněty k zamyšlení a diskusi:	66
6. FORMY NÁPADNÉHO RESPEKTIVE RUŠIVÉHO CHOVÁNÍ	68
6.1 Neurotické tendence v chování	69
Podněty pro práci s žáky vykazujícími neurotické tendence v chování	70
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	71
6.2 Neklid	72
Podněty pro práci s neklidným žákem	74
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	76
6.3 Nepozornost, nepořádnost	76
Podněty pro práci s nepozorným/nepořádným žákem	78
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	79
6.4 Nejistota, obavy, strach	80
Podněty pro práci s žákem nejistým/úzkostným	83
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	84
6.5 Lenivost a vyhýbání se práci	85
Podněty pro práci s žákem lenivým	86
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	86
6.6 Agrese, násilné chování	87
6.6.1 Zvláštní forma agrese – šikana (tzv. mobbing)	90
6.6.2 Příklady projektů, zaměřených na snížení agresivity žáků	92
Podněty pro práci s agresivním/násilným žákem	94
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	95
6.7 Lhaní	95
Podněty pro práci s žákem, který lže	97
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	97
6.8 Krádež	98
Podněty pro práci s žákem, který něco ukradl	99
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	100
6.9 Záškoláctví	101
Podněty pro práci s žákem, který chodí za školu	102
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	103
6.10 Nadprůměrně nadaný žák jako „zlobivec“	104
Podněty pro práci s nadprůměrně nadaným žákem	106
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	107
6.11 Výchovná práce s žáky v mladším školním věku	107
Podněty pro práci s žáky v mladším školním věku	112
Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	112

6.12	Výchovná práce s žáky ve starším školním věku	113
	Podněty pro práci s žáky ve starším školním věku	115
	Otázky k zamyšlení nad vlastní zkušeností	115
6.13	Důležitá zásada nakonec: nedělejte z komára velblouda!	116
7.	ZVLÁDÁNÍ STRESU	119
	Podněty pro orientaci ve vlastní stresovanosti:	121
7.1	Malý exkurs: Rozčilování	121
7.2	Co může učitel dělat?	123
	Aspekty účinného odpočinku	123
	Podněty pro zvýšení efektivity odpočinku o dovolené	125
	Podněty k zamyšlení a diskusi:	127
8.	OTEVŘENÁ VÝUKA JAKO PODPORA ŽÁDOUCÍHO CHOVÁNÍ ŽÁKŮ	129
8.1	Základní rysy konceptu otevřené výuky	130
	Kritické námitky k aplikaci otevřené výuky u žáků, kteří se chovají rušivě	135
8.2	Příklad otevřené výuky: Škola-laboratoř v Bielefeldu	136
	Realita otevřené výuky v Čechách, aneb co také stojí v cestě	140
	Teze k zapamatování:	141
	Podněty k zamyšlení a diskusi:	142
9.	ORIENTAČNÍ POMŮCKY PRO VÝUKOVOU INTERAKCI	143
9.1	Jak se chovám ve standardních výukových situacích	143
9.2	Nebojte se experimentovat	146
9.3	Problémové chování konkrétního žáka	150
9.4	Tendence učitele reagovat na chování žáka	154
9.5	Malý test stresovanosti	160
9.6	Procvičte si individuálně psychologickou orientaci	160
	Příklad situační analýzy: Karel	165
	Situace k procvičení: Hanka	166
	Analýza reálné situace z vlastní výukové praxe	168
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	172